

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 28. júla 2016¹

Vec C-256/15

**Drago Nemec
proti
Republika Slovenija**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovenskej republiky)]

„Právo Únie — Uplatnenie z hľadiska časovej pôsobnosti — Smernica 2000/35 — Oneskorené platby v obchodných transakciách — Pojem ‚obchodná transakcia‘ — Pojem ‚podnik‘ — Vnútroštátne pravidlo obmedzujúce maximálnu výšku úroku z omeškania“

I – Úvod

1. V júni 1993 uzavrel pán Drago Nemec so Združením dobrovoľných hasičov v Murskej Sobotě zmluvu o nájme cisterny na prepravu vody v období sucha (ďalej len „nájomná zmluva“). Od roku 1996 vedie pán Nemec pred slovinskými súdmi spor, v ktorom sa domáha platby podľa tejto nájomnej zmluvy a úroku v dôsledku omeškania s touto platbou. Úrok medzičasom narastal, neskôr však bol predmetnou vnútroštátnou úpravou obmedzený.

2. Jadrom právneho problému predloženého Súdnemu dvoru v tejto veci je, či je vnútroštátne pravidlo obmedzujúce výšku úroku z omeškania výškou istiny dlhu (označované ako pravidlo *ne ultra alterum tantum*) v rozpore so smernicou 2000/35/ES o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.²

3. S touto kľúčovou otázkou sú navyše spojené dva dodatočné problémy. Po prvé musí sa overiť použiteľnosť práva Únie na túto vec z hľadiska časovej pôsobnosti. Po druhé možno pána Nemca na účely tejto veci kvalifikovať ako „podnik“ a nájomnú zmluvu ako „obchodnú transakciu“ v zmysle smernice 2000/35?

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 29. júna 2000 (Ú. v. ES L 200, 2000, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226). Táto smernica bola s účinnosťou od 16. marca 2013 nahradená jej prepracovaným znením: smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 (Ú. v. EÚ L 48, 2011, s. 1).

II – Právny rámec

A – Právo Únie

4. Smernica 2000/35 sa podľa článku 1 „... vzťahuje na všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie“.
5. Článok 2 bod 1 prvý odsek smernice 2000/35 definuje pojem „obchodné transakcie“ ako „transakcie medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktoré vedú k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu“.
6. Článok 2 bod 1 druhý odsek smernice definuje pojem „verejný orgán“ ako „akéhokoľvek obstarávateľa alebo subjekt podľa definície v smerniciach o verejnom obstarávaní...“.
7. Podľa článku 2 bodu 1 tretieho odseku „podnik“ znamená akúkoľvek organizáciu konajúcu v rámci nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou“.
8. Článok 3 ods. 1 písm. c) smernice 2000/35 stanovuje, že „[členské štáty zabezpečia, aby] veriteľ mal nárok na úrok z omeškania, ak: i) splnil svoje zmluvné a zo zákona mu vyplývajúce záväzky, a ii) neobdržal dlžnú čiastku načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nie je za omeškanie zodpovedný“.
9. Článok 6 ods. 3 smernice 2000/35 stanovuje, že „pri transpozícii tejto smernice môžu členské štáty vylúčiť:... b) zmluvy, ktoré boli uzatvorené pred 8. augustom 2002“.

B – Vnútroštátne právo

10. Od 1. januára 2002 upravuje dôsledky oneskorených platieb Obligacijski zakonik (záväzkový zákonník, ďalej len „OZ“). § 376 OZ stanovoval pravidlo označované ako *ne ultra alterum tantum*. Toto pravidlo, ktoré neexistovalo v predchádzajúcej právnej úprave, obmedzuje maximálnu výšku úroku z omeškania výškou istiny dlhu.
11. V okamihu uzatvorenia nájomnej zmluvy upravoval podmienky výkonu hospodárskej činnosti fyzickými osobami Obrtni zakon (živnostenský zákon, ďalej len „ObrZ/88“). Fyzické osoby mohli vykonávať nezávislú hospodársku činnosť, iba ak získali oprávnenie obsahujúce označenie činnosti, na ktorú sa oprávnenie vydalo.
12. ObrZ/88 bol novelizovaný neskoršou právnou úpravou, podľa ktorej bol výkon nezávislej podnikateľskej činnosti podmienený ohlásením činnosti príslušnému orgánu a zápisom do registra podnikateľov.

III – Skutkový stav, vnútroštátne konanie a prejudiciálne otázky

13. V júni 1993 uzavreli pán Nemeč (navrhovateľ) ako prenajímateľ a Gasilsko društvo Murska Sobota (Združenie dobrovoľných hasičov Murskej Soboty) (ďalej len „združenie dobrovoľných hasičov“) ako nájomca zmluvu o nájme cisterny na prevoz vody. V čase uzavretia nájomnej zmluvy mal navrhovateľ oprávnenie na podnikateľskú činnosť podľa slovinského práva, a to konkrétne na „sústruženie mechanických dielov a zváranie“.

14. Združenie dobrovoľných hasičov nezaplatilo odplatu podľa nájomnej zmluvy. V roku 1996 podal navrhovateľ žalobu na zaplatenie 17 669,51 eura. Dňa 17. februára 2010 Višje sodišče Maribor (Odvolací súd Maribor, Slovinsko) po zdĺhavom spore rozhodol, že združenie dobrovoľných hasičov je povinné zaplatiť navrhovateľovi 15 061,44 eura spolu so zákonným úrokom z omeškania za obdobie od 25. marca 1996 do 31. decembra 2001. Višje sodišče Maribor (Odvolací súd Maribor) však zamietol navrhovateľov návrh na zaplatenie zákonného úroku z omeškania za obdobie od 1. januára 2002 do zaplatenia dlžnej sumy (k čomu došlo 18. mája 2010). Dôvodom zamietnutia tohto návrhu bolo, že 1. januára 2002 nadobudol účinnosť OZ, ktorým bolo zakotvené pravidlo *ne ultra alterum tantum*. K 31. decembru 2001 už nahromadený úrok z omeškania dosiahol výšku istiny dlhu, a nemohol teda ďalej narastať.

15. V reakcii na rozsudok Višje sodišče Maribor (Odvolací súd Maribor) podal navrhovateľ proti Slovinskej republike (odporkyňa) žalobu, ktorou sa domáha náhrady škody vo výške 84 614,02 eura, ako aj zaplatenia zákonného úroku z omeškania a náhrady trov konania. Navrhovateľ argumentoval, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* nie je zlučiteľné so smernicou 2000/35 a že sa mu má nahradiť škoda vzniknutá v dôsledku údajného nesprávneho prebratia tejto smernice do slovinského práva.

16. Rozsudkom z 18. mája 2011 súd prvého stupňa návrh navrhovateľa zamietol. Navrhovateľovo odvolanie proti tomuto rozhodnutiu bolo rozsudkom odvolacieho súdu z 24. januára 2012 zamietnuté. Súdny oboch stupňov svoje rozhodnutia opierali o zistenie, že nájomná zmluva nezodpovedá predmetu podnikania, ktorý mal navrhovateľ zapísaný. Nekonal teda ako „podnik“ v zmysle smernice 2000/35, ktorá sa v dôsledku toho na navrhovateľov prípad nevzťahovala.

17. Navrhovateľ teraz napáda závery Višje sodišče Maribor (Odvolací súd Maribor) pred Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovinskej republiky). Podľa jeho názoru sa nájomná zmluva netýkala iba nájmu cisterny na prevoz vody. Tvrdí, že nájomná zmluva bola „zložitou transakciou“, ktorá zabezpečovala dodávky pitnej vody pre miestnych obyvateľov v období sucha. Ďalej argumentuje, že vystavil faktúru, čo svedčí o tom, že konal ako „podnik“ v zmysle smernice 2000/35.

18. Odporkyňa tvrdí, že sa smernica 2000/35 na túto vec neuplatňuje, pretože pri preberaní tejto smernice do slovinského práva bolo vylúčené jej použitie na zmluvy uzavreté pred pristúpením Slovinska k Únii. Odporkyňa ďalej uvádza, že nájomná zmluva nie je „obchodnou transakciou“ v zmysle smernice 2000/35. Navrhovateľ uzavrel nájomnú zmluvu mimo predmetu svojej obchodnej činnosti, a nekonal teda ako „podnik“ v zmysle smernice.

19. Za týchto okolností Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovinskej republiky) prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru tieto otázky:

„1. Má sa ustanovenie článku 2 bodu 1 tretieho odseku smernice 2000/35 vykladať v tom zmysle, že v rámci režimu, v ktorom sa fyzickej osobe vydá oprávnenie na vykonávanie hospodárskej činnosti obsahujúce označenie činnosti, pre ktorú sa toto oprávnenie vydalo, nejde o podnik, a teda ani o obchodnú transakciu v zmysle uvedených ustanovení smernice, pokiaľ transakcia, ktorej sa omeškanie s platbou týka, sa vzťahuje na činnosť, ktorá nebola v oprávnení zahrnutá?

V prípade zápornej odpovede na uvedenú otázku:

2. Má sa ustanovenie článku 2 bodu 1 tretieho odseku smernice 2000/35 vykladať v tom zmysle, že fyzická osoba sa považuje za podnik a transakcia, ktorej sa omeškanie s platbou týka, je obchodná transakcia v zmysle uvedeného ustanovenia, ak ide o transakciu nevyplývajúcu z činnosti, ktorú má táto fyzická osoba zapísanú v registri, ale z činnosti, ktorá svojím charakterom môže byť hospodárskou činnosťou a na jej základe sa vystavila faktúra?

a

3. Bránia ustanovenia smernice 2000/35 pravidlu, podľa ktorého úroky z omeškania prestanú plynúť, keď výška nahromadených a nezaplatených úrokov dosiahne sumu istiny (pravidlo *ne ultra alterum tantum*)?³

20. Písomné pripomienky predložili slovinská a lotyšská vláda a Komisia. Slovinská vláda a Komisia predniesli ústne pripomienky na pojednávaní 4. mája 2016.

IV – Posúdenie

21. Vzhľadom na to, že skutkové okolnosti tejto veci predchádzajú prístupiu Slovinska k Európskej únii, budem sa najprv zaoberať otázkou, či sa právo Únie vo všeobecnosti a smernica 2000/35 konkrétne na túto vec uplatnia z hľadiska časovej pôsobnosti (A).

22. Pokiaľ ide o meritórne posúdenie položených otázok, zastávam názor, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* nie je ako také v rozpore so smernicou 2000/35. Preto považujem za vhodnejšie zaoberať sa najprv treťou otázkou (B). Ak by sa Súdny dvor stotožnil s mojím záverom k tejto otázke, nebola by už odpoveď na prvé dve otázky vnútroštátneho súdu nutná. Pre úplnosť a v záujme čo najúčinnejšie pomôcť Súdnemu dvoru sa však budem zaoberať aj tým, či môže vzťah vyplývajúci z nájomnej zmluvy patriť do vecnej pôsobnosti smernice 2000/35 (C).

A – Časová pôsobnosť práva Únie

23. Posúdenie časovej pôsobnosti práva Únie má dve úrovne. Prvá úroveň sa týka *všeobecnej* použiteľnosti práva Únie z hľadiska časovej pôsobnosti, ktorú určuje primárne právo. Odpoveď na túto otázku je takisto rozhodujúca z hľadiska právomoci Súdneho dvora. Druhá úroveň sa zameriava na *konkrétny* právny nástroj, ktorý sa má použiť na danú vec: len čo sa zistí, že právo Únie môže byť na vec všeobecne použiteľné, vyvstáva ďalšia otázka, či konkrétne opatrenia sekundárneho práva prispôsobujú všeobecné pravidlo.

24. Tento prístup je významný z hľadiska ústavnoprávneho, pretože ustanovenia sekundárneho právneho predpisu (vrátane smernice 2000/35) možno brať do úvahy, iba ak sa určilo, že sa na skutkový stav veci môže použiť právo Únie všeobecne. Je nevyhnutné vykonať posúdenie zo všeobecného hľadiska, ktoré je možné následne prispôbiť vzhľadom na príslušný nástroj sekundárneho práva, pokiaľ to tak tento nástroj stanovuje.

1. O právomoci Súdneho dvora

25. Slovinsko pristúpilo k Európskej únii 1. mája 2004. V súlade s článkami 2 a 54 Aktu o prístupí (ďalej len „Akt o prístupí“)³ sa dňom prístupu stalo právo Únie v Slovinsku okamžite záväzným, ak nebola v Akte o prístupí alebo jeho prílohách určená iná lehota. Je teda zrejmé, že všeobecným pravidlom ústavnoprávneho charakteru je okamžitá záväznosť, či *okamžitý účinok* práva Únie, ak Akt o prístupí nestanoví inak.

3 — (Ú. v. EÚ L 236, 2003).

26. V tejto veci bola nájomná zmluva uzatvorená v roku 1993. Sčasti z nej sa plnilo⁴ v polovici 90. rokov. Pán Nemeč potom v roku 1996 podal proti združeniu dobrovoľných hasičov žalobu pre neplnenie povinností vyplývajúcich z nájomnej zmluvy spočívajúcich v platení za nájom. Všetky tieto udalosti nastali pred 1. májom 2004. Otázka teda je, či sa právo Únie môže na posudzovanú právnu situáciu použiť z hľadiska časovej pôsobnosti.

27. Treba pripustiť, že orientácia v judikatúre Súdneho dvora o časovej pôsobnosti práva Únie vo vzťahu k novým členským štátom nie je celkom jednoduchá.

28. V rozsudku veľkej komory vo veci Ynos⁵ Súdny dvor rozhodol, že nemá právomoc odpovedať na prejudiciálnu otázku na základe toho, že skutkové okolnosti veci predchádzali pristúpeniu Maďarska k Únii. Použitie rozsudku Ynos a nadväzujúcej judikatúry na tento prípad vedie k záveru, že právo Únie sa z hľadiska časovej pôsobnosti nepoužije.

29. Popri trochu kategorickom prístupe Súdneho dvora vo veci Ynos však existuje aj bohatá judikatúra z obdobia pred rozsudkom Ynos, ako aj po ňom, ktorá k časovej pôsobnosti práva Únie pristupuje diferencovanejšie. O týchto veciach možno povedať, že rozlišujú medzi skutkovými okolnosťami pred pristúpením a ich právnymi účinkami pretrvávajúcimi po pristúpení. Navrhol by som, aby sa rozsudok Ynos chápal v tomto širšom judikatórnom kontexte. Ak by sa Súdny dvor s týmto prístupom stotožnil, bolo by možné túto vec považovať za prípustnú z hľadiska časovej pôsobnosti.

a) K rozsudku Ynos

30. Rozsudok Ynos sa týkal použitia smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách⁶ na zmluvu o sprostredkovaní. Predmetom sporu bolo plnenie tejto zmluvy a otázka, či sú zmluvné ustanovenia o provízií sprostredkovateľa nekalé. Bez posúdenia podrobností týkajúcich sa plnenia zmluvy Súdny dvor uviedol, že *skutkové okolnosti vo veci samej predchádzali pristúpeniu Maďarska k Únii*, a že teda nemá právomoc na výklad smernice.⁷

31. Ak by sa kritérium formulované v rozsudku Ynos uplatnilo bez ďalšieho, bolo by treba rozhodnúť, ako navrhla na pojednávaní slovinská vláda, že otázky položené vnútroštátnym súdom nepatria do právomoci Súdneho dvora z hľadiska časovej pôsobnosti. K uzavretiu nájomnej zmluvy došlo pred pristúpením Slovinska k Únii, rovnako, ako to bolo vo veci Ynos. Skutočnosť, že vnútroštátne súdne konanie týkajúce sa neplnenia zmluvy prebiehalo aj po pristúpení Slovinska, by nebola relevantná, pretože vo veci Ynos tiež prebiehalo vnútroštátne konanie týkajúce sa plnenia zmluvy aj po pristúpení Maďarska.⁸

32. Navrhol by som však, aby sa Súdny dvor pozrel na rozsudok Ynos zo širšej perspektívy a vzal do úvahy celý súbor judikatúry z obdobia pred týmto rozsudkom, ako aj po ňom a tiež konkrétne skutkové a právne okolnosti samotnej veci Ynos. Tento diferencovanejší súbor judikatúry sa nezameriava na čiernobiele rozlišovanie skutkových okolností z obdobia pred pristúpením a z obdobia po ňom, ale berie do úvahy to, či právny vzťah z obdobia pred pristúpením vyvoláva právne účinky pretrvávajúce aj po dátume pristúpenia.

4 — Keď hovorím o tom, že bola splnená čiastočne, poukazujem tým na skutočnosť, že navrhovateľ podľa všetkého splnil svoju časť zmluvného záväzku, keď združeniu dobrovoľných hasičov poskytol cisternu na prevoz vody, zatiaľ čo združenie dobrovoľných hasičov nesplnilo svoju časť záväzku spočívajúcu v zaplatení za nájom vozidla.

5 — Rozsudok z 10. januára 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9).

6 — Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

7 — Rozsudok z 10. januára 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, body 36 až 38).

8 — Pozri tiež uznesenia z 5. novembra 2014, VG Vodoopskrba (C-254/14, EU:C:2014:2354, body 10 a 11), z 3. apríla 2014, Pohotovosť (C-153/13, EU:C:2014:1854, body 23 až 25), z 8. novembra 2012, SKP (C-433/11, EU:C:2012:702, body 35 až 37), zo 6. marca 2007, Ceramika Paradyž (C-168/06, EU:C:2007:139, body 20 až 25) a z 9. februára 2006, Lakép a i. (C-261/05, EU:C:2006:98, body 17 až 20).

b) K rozsudku Ynos v širšom judikatórnom kontexte

33. V judikatúre predchádzajúcej rozsudku Ynos prejavoval Súdny dvor väčšiu ústretovosť a ochotnejšie odpovedal na prejudiciálne otázky v situáciách, keď relevantné skutkové okolnosti nastali pred prístupím.

34. Napríklad prejudiciálne otázky položené vo veciach *Data Delecta*⁹ a *Saldanha*¹⁰ sa týkali zlučiteľnosti ustanovení vnútroštátneho práva, podľa ktorého boli zahraniční navrhovatelia povinní zložiť zábezpeku na trovy súdneho konania. V oboch veciach boli súdne príkazy nariaďujúce zloženie zábezpeky vydané *pred* prístupím Švédska a Rakúska k Únii. Konania o odvolaniach proti týmto súdnym príkazom však prebiehali *po* prístupí. V rozsudku *Data Delecta* sa Súdny dvor zaoberal priamo meritórnu stránkou veci, čím dal najavo, že právo Únie bolo z hľadiska časovej pôsobnosti použiteľné. V rozsudku *Saldanha* Súdny dvor konštatoval, že článok 6 ES (teraz článok 18 ZFEÚ) je počnúc dňom prístúpenia okamžite záväzný a bráni spornému vnútroštátnemu pravidlu. Súdny dvor uviedol, že právo Únie je použiteľné z hľadiska časovej pôsobnosti na „budúce účinky situácií, ktoré nastali pred... prístupím“.¹¹

35. Tieto dve veci¹² ukazujú, že napriek tomu, že spory medzi účastníkmi konania vznikli pred prístupím príslušných štátov k Únii, považoval Súdny dvor za vhodné, aby sa pretrvávajúce právne účinky situácií, ktoré nastali pred prístupím, podrobili právu Únie, a teda jeho právomoci. Treba pripustiť, že toto riešenie bolo podmienené pokračovaním konaní v daných veciach aj po prístupí.¹³

36. Judikatúra z obdobia po rozsudku Ynos je zložitejšia. Zrejme sa však Súdny dvor vrátil k diferencovanejšiemu prístupu so zameraním na otázku, či právna situácia v okamihu prístúpenia vyčerpala svoje účinky.

37. V rozsudku *Telefónica O2* Súdny dvor potvrdil svoju právomoc, hoci skutkové okolnosti uvedenej veci predchádzali prístupiu Českej republiky k Únii. Bolo to tak preto, lebo regulačný orgán po prístupí Českej republiky k Únii napadnuté rozhodnutie opätovne prijal s účinkami do budúcnosti.¹⁴

38. Obdobne v rozsudku *CIBA* Súdny dvor uznal, že spor vo veci samej sa týka zdaňovacích období rokov 2003 a 2004, zatiaľ čo Maďarsko pristúpilo k Únii až 1. mája 2004. Ďalej však uviedol, že „keďže okolnosti veci samej sa čiastočne týkajú obdobia po tomto dátume, Súdny dvor má právomoc na položenú otázku odpovedať“.¹⁵

9 — Rozsudok z 26. septembra 1996, *Data Delecta Aktiebolag a Forsberg* (C-43/95, EU:C:1996:357).

10 — Rozsudok z 2. októbra 1997, *Saldanha a MTS Securities Corporation/Hiross* (C-122/96, EU:C:1997:458).

11 — Rozsudok z 2. októbra 1997, *Saldanha a MTS Securities Corporation/Hiross* (C-122/96, EU:C:1997:458, bod 14). Pozri tiež rozsudok z 13. septembra 2001, *Schieving-Nijstad a i.* (C-89/99, EU:C:2001:438, body 49 a 50). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cosmas vo veci *Andersson a Wåkerås-Andersson* (C-321/97, EU:C:1999:9, najmä bod 61 a nasl.), v ktorých sa zaoberal časovou pôsobnosťou práva Únie z hľadiska toho, či posudzovaná situácia získala definitívnu podobu pred prístupím.

12 — Pozri tiež tieto veci, ktoré sa v týchto návrhoch podrobne nezoberajú: rozsudky z 30. novembra 2000, *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (C-195/98, EU:C:2000:655, bod 55), zo 7. februára 2002, *Kauer* (C-28/00, EU:C:2002:82, body 42 až 59) a z 18. apríla 2002, *Duchon* (C-290/00, EU:C:2002:234, body 44 až 46). Pozri tiež rozsudok z 29. januára 2002, *Pokrzepowicz-Meyer* (C-162/00, EU:C:2002:57, body 50 až 57 a citovanú judikatúru).

13 — Pozri tiež *KALEDA, S. L.: Immediate Effect of Community Law in the New Member States: Is there a Place for a Consistent Doctrine?* (2004) 10 ELJ 102 alebo *PÓLTORAK, N.: Ratione Temporis Application of the Preliminary Rulings Procedure.* (CMLRev), 2008, zv. 45, s. 1357.

14 — Rozsudok zo 14. júna 2007, *Telefónica O2 Czech Republic* (C-64/06, EU:C:2007:348). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer v uvedenej veci (bod 32), a rozsudok z 22. decembra 2010, *Bezpečnostní softwarová asociace* (C-393/09, EU:C:2010:816, body 22 až 27).

15 — Rozsudok z 15. apríla 2010, *CIBA* (C-96/08, EU:C:2010:185, body 13 až 15). Pozri tiež rozsudok z 24. novembra 2011, *Circul Globus București* (C-283/10, EU:C:2011:772, bod 29).

39. Vo veci Kuso išlo o rakúsku zamestnankyňu, ktorá uzavrela pracovnú zmluvu v roku 1980. Neskôr napadla dátum svojho núteného odchodu do dôchodku, ktoré vychádzalo z povinného dôchodkového veku 60 rokov, pričom tvrdila, že ide o diskrimináciu na základe pohlavia podľa smernice 76/207/EHS.¹⁶ Súdny dvor určil, že má právomoc o prejudiciálnej otázke meritórne rozhodnúť, keď uviedol, že „... legitímn[a] dôver[a] nemôže byť rozšíren[á] do tej miery, aby vo všeobecnosti bránil[a] uplatneniu novej právnej úpravy na budúce účinky situácií, ktoré vznikli za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy“.¹⁷

40. Ak sa teda rozsudok Ynos chápe v širšom judikatórnom kontexte, je zrejmé, že všeobecným prístupom vo vzťahu k použiteľnosti práva Únie z hľadiska časovej pôsobnosti je prístup založený na pretrvávajúcich právnych účinkoch. Právne vzťahy, ktorých účinky nie sú v čase pristúpenia členského štátu vyčerpané, sa musia prispôbiť novému právnemu rámcu. Takéto prispôbenie by malo prirodzene vyvolávať účinky iba do budúcnosti: okamžitý účinok práva Únie znamená, že pretrvávajúce právne vzťahy, ktorých účinky neboli v čase pristúpenia vyčerpané, možno *do budúcnosti* zmeniť. Naproti tomu zmena v zmysle pravej *retroaktivity*, teda v zmysle skutočného prehodnotenia skutočností či udalostí vzniknutých v minulosti, sa zakazuje.

41. Napríklad v prípade zmluvy uzavretej pred pristúpením členského štátu k Únii je kľúčové, či zmluva a na nej založený právny vzťah vyvolávajú nejaké právne účinky aj po pristúpení. Ak je to tak (napríklad v prípade zmlúv na neurčitý čas alebo na opakujúce sa protiplnenia), potom je právo Únie na zmluvu použiteľné od okamihu pristúpenia, aj keď všetky (právo tvorné) skutočnosti predchádzali dňu pristúpenia. Následná podstata právneho vzťahu sa do budúcnosti modifikuje právom Únie.

42. Navyše sa všeobecne uznáva, že v prípade procesných noriem je všeobecným pravidlom, že sú okamžite použiteľné v čase, keď nadobudnú účinnosť, a to aj na práve prebiehajúce veci a spory, ibaže príslušné konkrétne opatrenie ustanovuje inak.¹⁸

43. V každom prípade budú hlavné zásady ochrany nadobudnutých práv a legitímnej dôvery, ako aj zákaz pravej retroaktivity pôsobiť vo všetkých jednotlivých veciach ako korektív vo vzťahu k okamžitému účinku práva Únie.

44. Z tohto hľadiska nie je riešenie, ku ktorému Súdny dvor dospel v rozsudku Ynos, čo do svojho výsledku prekvapivé: vo veci Ynos išlo o nekalosť zmluvného ustanovenia, o ktorom sa rokovalo a ktoré bolo zakotvené pred pristúpením Maďarska k Únii. Pokiaľ by bola otázka položená Súdnemu dvoru zodpovedaná, viedla by k pravému retroaktívnemu prehodnoteniu zmluvného ustanovenia, ktoré bolo zakotvené a dohodnuté dávno pred pristúpením.

c) Uplatnenie širšieho prístupu v tejto veci

45. Domnievam sa, že v čase pristúpenia Slovinska nájomná zmluva nevyčerpala všetky svoje právne účinky v dvoch smeroch.

46. Po prvé nájomná zmluva bola uzavretá v júni 1993. Z uznesenia vnútroštátneho súdu možno vyrozumieť, že navrhovateľ splnil svoje záväzky pred pristúpením Slovinska k Únii, zatiaľ čo združenie dobrovoľných hasičov splnilo svoje záväzky poskytnutím odplaty v súlade s nájomnou zmluvou až v máji 2010, teda dlho po pristúpení Slovinska. Po pristúpení Slovinska teda nájomná zmluva naďalej vyvolávala určité právne účinky a zmluvné záväzky zmluvných strán sa ešte museli splniť.

16 — Smernica Rady z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky (Ú. v. ES L 39, 1976, s. 40; Mím. vyd. 05/001, s. 187).

17 — Rozsudok z 12. septembra 2013, Kuso (C-614/11, EU:C:2013:544, bod 30). Pozri tiež rozsudok z 3. septembra 2014, X (C-318/13, EU:C:2014:2133, body 21 až 24).

18 — Pozri napríklad rozsudok zo 14. februára 2012, Toshiba Corporation a i. (C-17/10, EU:C:2012:72, bod 47). Pozri tiež rozsudok z 12. novembra 1981, Meridionale Industria Salumi a i. (spojené veci 212 až 217/80, EU:C:1981:270, bod 9).

47. Po druhé – a čo je možno dôležitejšie – táto vec sa na rozdiel od rozsudku Ynos netýka prehodnotenia zmluvných ustanovení zakotvených v minulosti. Obsah zmluvy a platnosť zmluvných ustanovení zostali nedotknuté. V tejto veci ide vymáhateľnosť zmluvy a konkrétne úrokov nahromadených za oneskorené plnenie (teda platenie) podľa zmluvy. Táto situácia nastala pred prístupím Slovinska k Únii a na definitívne riešenie sa naďalej čaká aj po prístupí.

48. Skutočnosť, že nová právna úprava týkajúca sa úroku z omeškania sa bude uplatňovať do budúca na prebiehajúce veci od okamihu prístúpenia členského štátu k Únii, je teda v súlade s okamžitým účinkom práva Únie v prístupujúcich členských štátoch.

2. Použiteľnosť smernice 2000/35 na nájomnú zmluvu

49. Po určení, že Súdny dvor má právomoc vo všeobecnej rovine, treba v tejto veci následne analyzovať, či sa konkrétne smernica 2000/35 môže použiť na nájomnú zmluvu vzhľadom na jej osobitné ustanovenia týkajúce sa jej časovej pôsobnosti.

50. Podľa článku 6 ods. 3 písm. b) smernice 2000/35 sa smernica v zásade vzťahuje na zmluvy uzavreté pred uplynutím lehoty na jej prebratie, ibaže členský štát vylúči jej použitie na takéto zmluvy. Inými slovami, ak niet výslovného úkonu členského štátu, smernica sa vzťahuje aj na existujúce zmluvy.

51. Ako na pojednávaní uznal zástupca Slovinska, príslušné prístupové dokumenty neobsahujú žiadne vylúčenie použiteľnosti smernice 2000/35 v tomto zmysle.¹⁹ Na základe článkov 2 a 54 Aktu o prístupí teda lehota na prebratie smernice 2000/35 uplynula 1. mája 2004 a v súvislosti s touto smernicou sa neuplatnila žiadna výnimka.

52. Pravidlo uvedené v článku 6 ods. 3 písm. b) je tiež relevantné pre konštatovanie rozdielu oproti sekundárnemu právu, o ktoré išlo vo veci Ynos. Smernica 93/13, o ktorú išlo vo veci Ynos, ustanovovala v článku 10 ods. 1, že sa uplatňuje do budúca iba na zmluvy uzavreté po uplynutí lehoty na prebratie smernice [v prípade nového členského štátu išlo o dátum jeho prístúpenia, teda 1. máj 2004)]. Ide tu v skutočnosti o pravý opak toho, čo uvádza článok 6 ods. 3 písm. b) smernice 2000/35, keďže toto ustanovenie sa vzťahuje na zmluvy uzavreté pred uplynutím lehoty na prebratie smernice.²⁰

53. Pri výklade článku 6 ods. 1 a článku 6 ods. 3 písm. b) smernice 2000/35 a Aktu o prístupí na spoločnom základe sa teda prístupím Slovinska k Únii stala smernica 2000/35 okamžite použiteľnou na doterajšie zmluvy uzavreté pred týmto dátumom vrátane nájomnej zmluvy, o ktorú ide v tejto veci. Mój záver teda znie, že od 1. mája 2004 sa smernica 2000/35 stala z hľadiska časovej pôsobnosti použiteľnou na túto vec.

54. Dospel som teda k záveru, že Súdny dvor má právomoc na zodpovedanie otázok položených vnútroštátnym súdom.

B – O tretej prejudiciálnej otázke

55. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je pravidlo *ne ultra alterum tantum* zlučiteľné so smernicou 2000/35. Podobne, ako slovinská a lotyšská vláda uviedli vo svojich písomných pripomienkach a ako sa slovinská vláda a Komisia vyjadrili na pojednávaní, domnievam sa, že toto pravidlo je v súlade so smernicou 2000/35.

19 — Opačné tvrdenie odporkyne vo veci samej sa teda zdá byť nepodložené (pozri bod 18 vyššie).

20 — Táto rozmanitosť pravidiel, ktorými sa riadi časová pôsobnosť konkrétnych predpisov sekundárneho práva, potvrdzuje dôležitosť jasného rozlišovania medzi všeobecným prístupom uplatňovaným v súvislosti s časovou pôsobnosťou práva Únie a osobitnými pravidlami, ktoré môžu byť obsiahnuté v konkrétnom predpise sekundárneho práva, ako je uvedené vyššie v bodoch 23 a 24 týchto návrhov.

56. Ako už Súdny dvor skôr poznamenal²¹ a ako Komisia výslovne uznala na pojednávaní v tejto veci, smernica 2000/35 je nástrojom minimálnej harmonizácie.

57. Smernica teda pokrýva len vybrané, a v dôsledku toho obmedzené aspekty oneskorených platieb v obchodných transakciách, najmä aspekty týkajúce sa i) úroku z omeškania, ii) výhrady vlastníctva a iii) postupov vymáhania nesporných pohľadávok.

58. Pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa úroku z omeškania, článok 3 ods. 1 písm. d) smernice 2000/35 je relatívne podrobným ustanovením o *minimálnej* výške takéhoto úroku a o spôsobe jeho výpočtu. Smernica 2000/35 však neobsahuje žiadne pravidlá, ktoré by zakazovali stanovenie hornej hranice pre narastajúci úrok.

59. Podľa môjho názoru teda rozhodnutie o tom, či sa má horná hranica zaviesť, zostáva v právomoci členských štátov, za predpokladu, že dodržia požiadavku ekvivalencie a požiadavku efektivity.²²

60. Podstatou zásady *ekvivalencie* je, že zakazuje diskrimináciu medzi nárokmi na základe vnútroštátneho práva a podobnými nárokmi na základe práva Únie. Inými slovami, s právami vychádzajúcimi z práva Únie sa nesmie zaobchádzať menej priaznivo ako so zodpovedajúcimi právami vychádzajúcimi z vnútroštátneho práva.

61. Skutkový stav prejednávanej veci nevyvoláva žiadne otázky o súlade pravidla *ne ultra alterum tantum* s touto zásadou. Žiadny z účastníkov konania v tejto súvislosti nevyjadril žiadne výhrady.

62. Požiadavka *efektivity* bráni členským štátom, aby výkon práv vyplývajúcich z práva Únie v praxi znemožňovali alebo nadmerne sťažovali.

63. Samozrejme by bolo možné argumentovať, že keby narastanie úroku z omeškania obmedzené nebolo, posilnil by sa tým všeobecný cieľ účinného boja proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách. Je zrejmé, že po dosiahnutí hornej hranice je motivácia dlžníka na plnenie svojich platobných povinností slabšia. Úrok jednoducho prestane narastať.

64. Použitím tejto logiky by sa však mohlo spochybníť akékoľvek vnútroštátne pravidlo alebo by sa mohlo požadovať prijatie nového pravidla. Nebol by potrebný účinok smernice, ktorej cieľom je boj proti oneskoreným platbám, posilnený napríklad aj znovuzavedením väzenia pre dlžníkov,²³ kde by bol dlžník v prípade oneskorenej platby automaticky uväznený? Takéto opatrenie by relatívne účinným spôsobom prinútilo uvedenú osobu alebo jej príbuzných, aby urýchlene zaplatili.

65. Absurdné príklady pomáhajú lepšie pochopiť potrebu nastaviť rozumné medze potenciálne neobmedzenej požiadavke efektivity. Podľa môjho názoru treba požiadavku efektivity zúžiť na dve situácie: nemožnosť alebo skutočne nadmerné ťažkosti. Domnievam sa, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* nesiahá na žiaden z týchto dvoch štandardov. V poslednom uvedenom ohľade sú zvlášť relevantné dve skutočnosti.

21 — Rozsudok z 11. septembra 2008, Caffaro (C-265/07, EU:C:2008:496, body 14 až 16). Pozri tiež rozsudky z 26. októbra 2006, Komisia/Taliansko (C-302/05, EU:C:2006:683, bod 23), z 3. apríla 2008, 01051 Telecom (C-306/06, EU:C:2008:187, bod 21) a návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci IOS Financie EFC (C-555/14, EU:C:2016:341, bod 36).

22 — Pozri analogicky rozsudok z 19. júla 2012, Littlewoods Retail a i. (C-591/10, EU:C:2012:478, bod 31 a citovanú judikatúru). Pozri tiež uznesenie zo 17. júla 2014, Delphi Hungary Autóalkatrész Gyártó (C-654/13, EU:C:2014:2127, bod 35) a rozsudok z 18. apríla 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250, bod 23).

23 — Vzhľadom na to, že tu ide iba o ilustračné *argumentum ad absurdum*, netreba sa zaoberať potenciálnymi vplyvmi znovuzavedenia väzníc pre dlžníkov na ľudské práva, najmä so zreteľom na článok 1 dodatkového protokol č. 4 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Literárnu paralelu možno nájsť v diele Charlesa Dickensa Malá Doritka (Penguin Classics, 2004).

66. Po prvé vo vnútroštátnom regulačnom priestore nedotknutom minimálnou harmonizáciou podľa smernice 2000/35 je pravidlo *ne ultra alterum tantum* výrazom určitej legislatívnej voľby v otázke rozdelenia nákladov spôsobených oneskorenými platbami medzi veriteľov a dlžníkov. Toto pravidlo odráža spoločenský pohľad na rozloženie bremien pri vymáhaní dlhu. Takáto voľba sama osebe nepôsobí ako svojvoľná či ojedinelá. Isté formy obmedzovania úroku výškou istiny dlhu možno totiž badať už v rímskom práve.²⁴

67. Navyše pravidlo *ne ultra alterum tantum* možno chápať tak, že prináša istú rovnováhu medzi zabezpečením rýchlej platby a inými záujmami alebo hodnotami. Oneskorená platba zvyčajne vyplýva v zásade vždy z nemožnosti alebo neochoty dlžníka zaplatiť. Nečinnosť veriteľa však môže viesť k zväčšeniu narastajúceho dlhu. Pravidlo, akým je pravidlo *ne ultra alterum tantum*, preto nabáda veriteľa, aby svoje práva presadzoval bez omeškania. Podobné pravidlo možno nájsť v rôznych súvislostiach tiež v ďalších vnútroštátnych právnych poriadkoch. Napríklad rakúsky a český občiansky zákonník obmedzujú možnosť veriteľa získať úrok z omeškania nad rámec istiny dlhu v období do uplatnenia práva na súde, ak sa veriteľ včas neusiloval o vymożenie dlhu.²⁵

68. Po druhé, ako uviedla slovinská vláda, vnútroštátne pravidlo, akým je pravidlo *ne ultra alterum tantum*, nemožno posudzovať izolovane, ale v kontexte ďalších relevantných nástrojov vnútroštátneho práva, v rámci ktorých toto obmedzujúce pravidlo pôsobí.

69. Medzi tieto nástroje patrí možnosť domáhať sa voči dlžníkovi náhrady skutočne vzniknutej straty (ak táto strata prekročí sumu dlžného úroku z omeškania). Kým sa totiž nárok na úrok z omeškania vo všeobecnosti „považuje za vhodný spôsob umožňujúci veriteľovi získať náhradu škody, ktorá mu obvykle vznikla, bez potreby ju konkrétne preukazovať“²⁶, neznamená to nevyhnutne, že veriteľ nemá možnosť domáhať sa náhrady vzniknutej škody nad rámec nahromadených úrokov. Existencia takejto možnosti závisí od uplatniteľného vnútroštátneho práva a jej posúdenie prináleží vnútroštátnemu súdu. Ako však na pojednávaní vysvetlila slovinská vláda, veriteľ má podľa slovinského práva v skutočnosti možnosť požadovať celú a skutočnú náhradu straty, ktorú utrpel.

70. Ak by ďalej bola strata, ktorú veriteľ utrpel, pričítateľná chybám vo fungovaní súdneho systému vrátane zbytočných prietahov a neprimeranej dĺžky konania, mohla by byť ďalšou možnou formou nápravy žaloba o náhradu škody voči štátu.²⁷

24 — Justiniánov kódex CJ.1.2.17.3 stanovoval, že: „If any of the things mentioned are omitted, the creditor and purchaser shall lose the property, the debt and the price paid; and he who made an exchange shall lose both what he gave and what he received; whoever received any property by emphyteusis (long lease) for his life or by gift or alienation, shall return what he received and an additional amount equal to what was given“ (Ak chýba niektorá z vyššie uvedených náležitostí, stráca veriteľ a kupujúci vlastníctvo, pohľadávku a zaplatenú cenu; ten, kto uskutočnil zámenu, stráca to, čo dal, i to, čo nadobudol; ten, kto nadobudol vlastníctvo buď doživotne emphyteuzou (dlhodobý nájom), alebo darom či vydržaním, vráti, čo získal, a navyše sumu zodpovedajúcu tomu, čo bolo dané.) [„reddīt quod accepit et alterum tantum eius, quanti est quod datum fuerit.“]. Anglický preklad dostupný v BLUME: *The Annotated Justinian Code*. Ed. by Kearley (Second Edition), dostupný na internete na <http://www.uwo.edu/lawlib/blume-justinian/ajc-edition-/books/book1/index.html>. Staršie vyjadrenie podobnej myšlienky možno nájsť v Ulpián, Ulp. D. 12, 6, 26, 1. „Supra duplum autem usurae et usurarum usurae nec in stipulatum deduci, nec exigī possunt, et solutae repetuntur“ In: ZIMMERMANN: *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Oxford University Press, 1996, s. 169. K diskusii o tomto pravidle vrátane jej pokračovania v stredoveku pozri napríklad JÖRS, P.: *Römisches Recht: Römisches Privatrecht. Abriss des Römisches Zivilprozessrechts*. Springer-Verlag, 2013, s. 183 alebo HONSELL, H.: *Römisches Recht*. Springer-Verlag, 2010, s. 95.

25 — Pozri § 1335 ABGB: „Hat der Gläubiger die Zinsen ohne gerichtliche Einmahnung bis auf den Betrag der Hauptschuld steigen lassen, so erlischt das Recht, vom Kapital weitere Zinsen zu fordern. Vom Tag der Streitanhängigkeit an können jedoch neuerdings Zinsen verlangt werden.“ Pozri tiež § 1805 ods. 2 zákona č. 89/2012 Zb., Občiansky zákoník (český občiansky zákonník), ktorý stanovuje, že veriteľ, ktorý včas neuplatní svoje práva, stráca nárok na úrok z omeškania nad rámec istiny dlhu v období do uplatnenia práva na súde.

26 — ZIMMERMANN, R: Interest for Delay in Payment for Money. In: GULLIFER, VOGENAUER (eds): *English and European Perspectives on Contract and Commercial law: Essays in Honour of Hugh Beale*. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2014, s. 329.

27 — V tomto širšom kontexte iných dostupných prostriedkov nápravy a fungovania právneho systému ako takého je zrejme, že obmedzenie úroku by mohlo sledovať ešte iný cieľ: nie ochranu dlžníka pred nečinnosťou veriteľa, ale ochranu dlžníka pred „súdnou nečinnosťou“ členského štátu v zmysle systémových problémov v súdnom systéme vedúcich k neprimeranej dĺžke konania. S tým súvisiacia otázka, do akej miery je spravodlivé preniesť časť týchto „nákladov“ nepriamo na veriteľa, je síce otázka zaujímavá, celkom iste sa však vymyká predmetu prejednávaneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

71. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor na tretiu otázku vnútroštátneho súdu odpovedal tak, že smernica 2000/35 nebráni pravidlu vnútroštátneho práva, ktoré obmedzuje maximálnu sumu dlžného úroku z omeškania výškou istiny dlhu.

C – O prvej a druhej prejudiciálnej otázke

72. Ako som uviedol vyššie, keby Súdny dvor na tretiu otázku vnútroštátneho súdu odpovedal záporne, odpoveď na prvú a druhú otázku by sa stala nepotrebná. Keďže smernica 2000/35 nebráni pravidlu *ne ultra alterum tantum*, nemôže navrhovateľ so svojím nárokom uspieť, ani keby bolo určené, že právny vzťah založený nájomnou zmluvou patrí do pôsobnosti smernice 2000/35. Pokiaľ by však Súdny dvor dospel k záveru, že smernica 2000/35 predmetnému pravidlu bráni, boli by prvé dve prejudiciálne otázky relevantné.

73. V nasledujúcej časti sa prvá a druhá otázka podrobia spoločnej analýze. Obe otázky smerujú k zisteniu, či navrhovateľ pri uzatváraní nájomnej zmluvy konal ako „podnik“ v zmysle smernice 2000/35 vzhľadom na to, že predmet nájomnej zmluvy nepatrí do predmetu jeho vnútroštátneho oprávnenia. V tejto súvislosti vnútroštátny súd konkrétne žiada Súdny dvor, aby pri hľadaní odpovede na druhú prejudiciálnu otázku zohľadnil skutočnosť, že predmetná transakcia mala hospodársku povahu a že za ňu navrhovateľ vystavil faktúru.

74. V súlade s článkom 1 sa smernica 2000/35 vzťahuje na „všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie“. Odpoveď na otázku, či transakcia dohodnutá v nájomnej zmluve patrí do pôsobnosti smernice 2000/35, si teda vyžaduje objasniť pojem „obchodná transakcia“, ktorý zase používa pojem „podnik“.

75. Najprv sa preskúmajú oba tieto pojmy [časti a) a b)] a potom sa posúdi otázka, či je vnútroštátne oprávnenie na určitú činnosť relevantné na účely definície podniku [časť c)]. Napokon sa uvedie niekoľko záverečných poznámok k právnej povahe druhej strany nájomnej zmluvy, teda združenia dobrovoľných hasičov [časť d)].

a) O pojme „obchodná transakcia“

76. Článok 2 bod 1 prvý odsek smernice 2000/35 definuje „obchodnú transakciu“ ako „transakci[u] medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktor[á] ved[ie] k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu“.

77. Je zrejmé, že sa táto definícia skladá z nasledujúcich prvkov: i) stranami transakcie musia byť podniky alebo podnik a orgán verejnej správy, ii) musí ísť o dodávku tovaru alebo poskytnutie služieb a iii) musí existovať odplata za tento tovar alebo služby.

78. Niet pochyb o tom, že nájomná zmluva spĺňa podmienky ii) a iii). Došlo k poskytnutiu služby: nájom cisterny na prevoz vody. Odplata za túto službu bola dohodnutá a napokon zaplatená. Zostáva teda otázka, či je splnená aj podmienka i). Navrhovateľ zjavne nie je orgánom verejnej moci. Možno ho kvalifikovať ako „podnik“?

b) O pojme „podnik“

79. Pojem „podnik“ je definovaný v článku 2 bode 1 treťom odseku smernice 2000/35 ako „ak[á]koľvek organizáci[a] konajúc[a] v rámci nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou“.²⁸

80. Aby išlo o „podnik“ v zmysle smernice 2000/35, musí byť i) daná *osoba* kvalifikovaná ako organizácia a ii) *činnosť* musí mať povahu nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti.

81. Podotýkam, že článok 2 bod 1 tretí odsek smernice 2000/35 výslovne hovorí o „*akejkoľvek organizácii*“ vrátane organizácie tvorenej jednou osobou, ktorá koná v *rámci* nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti.

82. Zo znenia tohto ustanovenia teda vyplýva, že pojem „organizácia“ by sa nemal chápať tak, že odkazuje na určitú konkrétnu právnu formu, ale na vykonávanie *systematickej a sústavnej činnosti*. V tomto zmysle sa daná osoba musí sama zorganizovať na účely nepretržitého a dlhodobého vykonávania podnikateľskej činnosti.

83. Podobne, ako Súdny dvor uviedol v inom kontexte, systém takejto organizácie môže byť pomerne jednoduchý, pretože v niektorých oblastiach môže „[spočívať] činnosť hlavne v pracovnej sile“.²⁹

84. Skutočnosť, že navrhovateľ vystavil za služby poskytnuté na základe nájomnej zmluvy faktúru, je podľa môjho názoru významným ukazovateľom toho, že konal v *rámci* organizovanej hospodárskej činnosti.

85. Pokiaľ ide o povahu transakcie podľa nájomnej zmluvy, išlo jednoznačne o povahu hospodársku, pretože navrhovateľ poskytol cisternu na prevoz vody združeniu dobrovoľných hasičov za odplatu. Malo dôjsť k platbe, alebo sa aspoň predpokladalo, že sa tak stane.

86. Definícia „obchodnej transakcie“ podľa článku 2 bodu 1 tretieho odseku smernice 2000/35 sa teda na prvý pohľad zdá byť naplnená.

c) O význame vnútroštátneho oprávnenia

87. Vnútroštátny súd má však pochybnosti v súvislosti s tým, že predmet nájomnej zmluvy nepatrí do predmetu navrhovateľovho vnútroštátneho oprávnenia. Slovinská vláda a Komisia z tejto skutočnosti vyvodzujú, že navrhovateľ sa nemôže kvalifikovať ako „podnik“ podľa smernice 2000/35. V podstate sa domnievajú, že z hľadiska definície „podniku“ na účely smernice 2000/35 by mal byť rozhodujúci konkrétny predmet udeleného vnútroštátneho oprávnenia.

88. S tým nesúhlasím z dvoch zásadných dôvodov.

89. Po prvé vyššie uvedená definícia „podniku“ nijako neodkazuje na právo členských štátov. Tento pojem je teda samostatným pojmom práva Únie. Má sa vykladať nezávisle od vnútroštátnych povoľovacích či registračných režimov.³⁰

28 — Je potrebné poznamenať, že definície „obchodnej transakcie“ a „podniku“ zostali rovnaké aj podľa prepracovanej smernice 2011/7, kde bolo len bližšie špecifikované, že „podnik“ je odlišný od „orgánu verejnej moci“.

29 — Pozri analogicky rozsudok z 10. decembra 1998, Hernández Vidal a i. (C-127/96, C-229/96 a C-74/97, EU:C:1998:594, bod 27), pozri tiež rozsudok zo 6. septembra 2011, Scattolon (C-108/10, EU:C:2011:542, bod 49 a citovanú judikatúru).

30 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. decembra 2015, Pfothenhilfe-Ungarn (C-301/14, EU:C:2015:793, bod 24 a citovanú judikatúru) a z 5. decembra 2013, Vapenik (C-508/12, EU:C:2013:790, bod 23 a citovanú judikatúru).

90. Po druhej autonómnej definícii vyplývajúca z práva Únie slúži v tejto veci ďalšiemu, relatívne významnému účelu: predvídateľnosti obchodných transakcií patriacich do pôsobnosti tejto smernice. Keby bol rozsah pojmu „podnik“ podľa smernice naviazaný na predmet oprávnenia na určité podnikateľské činnosti, ktoré bolo udelené podľa vnútroštátneho práva, boli by zmluvné strany nútené vždy overovať, či druhá strana skutočne podpisuje zmluvu v medziach predmetu svojej činnosti podľa vnútroštátneho práva. Z toho vyplývajúca právna fragmentácia je nežiaduca nielen sama o sebe. Bola by aj mimoriadnou príťažou v obchodnej praxi, najmä v cezhraničných transakciách.

91. Z týchto dôvodov sa domnievam, že predmet vnútroštátneho oprávnenia nie je určujúci z hľadiska definície „podniku“ podľa smernice 2000/35. To však neznamená, že existencia vnútroštátneho registračného či povoleného režimu je úplne irelevantná. Môže však iba zakladať domnienku, že daná zmluvná strana konala v rámci svojej hospodárskej či odbornej činnosti.

92. Inými slovami, keby nájomná zmluva patrila do predmetu navrhovateľovho vnútroštátneho oprávnenia, zakladalo by to domnienku, že navrhovateľ konal v rámci nezávislej hospodárskej činnosti. Opačne však skutočnosť, že predmet nájomnej zmluvy nepatrí do predmetu navrhovateľovho oprávnenia, nevylučuje kvalifikáciu navrhovateľa ako podniku, ak sú splnené vyššie uvedené autonómne podmienky článku 2 bodu 1 smernice 2000/35.

93. Pre úplnosť by som dodal, že podľa môjho názoru pod pojem „podnik“ v zmysle smernice 2000/35 *nepatria* prípady osôb vykonávajúcich izolované úkony v rámci určitej činnosti, ktorú možno kvalifikovať ako „hospodársku“. Tieto úkony síce majú hospodársku povahu, nemôžu sa ale považovať za systematickú alebo sústavnú podnikateľskú činnosť.

94. Pokiaľ ide o túto vec, na prenájom cisterny na prevoz vody možno nazerať ako na súčasť navrhovateľovej celkovej a sústavnej podnikateľskej činnosti. Keby naproti tomu navrhovateľ predával napríklad zákusky pre deti na nedeľnom trhu počas výročnej školskej slávnosti, ťažko by bolo možné naň takto nazerať. Obdobne záhradnícku výpomoc inak etablovaného podnikateľa jeho susedovi výmenou za pozvanie na šálku čaju a možno aj na zákusok by ťažko bolo možné považovať za súčasť podnikateľovej systematickej a sústavnej podnikateľskej činnosti.

95. Inými slovami, ľudia sa zapájajú do rozmanitých foriem činnosti hospodárskej povahy, ale len niektoré z týchto činností budú súčasťou systematickej a sústavnej podnikateľskej činnosti danej osoby. Pri posudzovaní, či je predmetná činnosť súčasťou takéhoto systematického a sústavného podnikania, musí vnútroštátny súd zohľadniť všetky relevantné dôkazy, ktoré tento záver podporujú, alebo vyvracajú.

96. Uplatniť toto všeobecné usmernenie na skutkový stav prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu. Na základe skutkových okolností predložených Súdnemu dvoru, konkrétne na základe toho, že predmetnú transakciu možno odôvodnene považovať za súčasť širšej, systematickej a sústavnej nezávislej hospodárskej činnosti vykonávanej navrhovateľom, za ktorú bola vystavená faktúra, som však vedený k záveru, že navrhovateľa bolo možné pri uzatváraní nájomnej zmluvy považovať za konajúceho ako „podnik“ v zmysle smernice 2000/35.

97. Vzhľadom na vyššie uvedené zastávam názor, že autonómna definícia „podniku“ podľa článku 2 bodu 1 smernice 2000/35 zahŕňa osoby, ktoré vykonávajú systematickú a sústavnú nezávislú hospodársku alebo odbornú činnosť. Či jednotlivý úkon v rámci takejto činnosti, akým je napríklad jednotlivá zmluva, patrí do konkrétneho predmetu vnútroštátneho registračného či povoleného režimu, nie je na účely tejto definície rozhodujúce. No skutočnosť, že takáto osoba konala v rámci predmetu vnútroštátnej registrácie či oprávnenia, zakladá domnienku v prospech záveru, že daná osoba konala v rámci svojej hospodárskej či odbornej činnosti. Rovnako existencia faktúry svedčí o tom, že daná osoba konala pri výkone systematickej a sústavnej hospodárskej činnosti.

d) O povahe združenia dobrovoľných hasičov

98. Na záver ešte dôvetok: prvá a druhá otázka sa zameriavajú na definíciu „podniku“ v zmysle smernice 2000/35 iba vo vzťahu k navrhovateľovi. To, či možno vzťah vyplývajúci z nájomnej zmluvy kvalifikovať ako „obchodnú transakciu“ podľa uvedenej smernice, však bude v konečnom výsledku závisieť aj od postavenia druhej strany, teda združenia dobrovoľných hasičov.

99. Ako bolo uvedené vyššie, „obchodná transakcia“ je podľa smernice 2000/35 transakciou „medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy“. Pokiaľ ide o definíciu posledného uvedeného pojmu, smernica 2000/35 odkazuje ďalej na „obstarávateľa alebo subjekt podľa definície v smerniciach o verejnom obstarávaní“.

100. Smernice o verejnom obstarávaní, na ktoré sa odkazuje, definujú „obstarávateľa“ ako štátne, regionálne alebo miestne orgány, verejnoprávne inštitúcie, združenia tvorené jedným alebo viacerými takýmito orgánmi alebo verejnoprávnymi inštitúciami. „Verejnoprávne inštitúcie“ potom príslušné smernice definujú ako akékoľvek inštitúcie „ktoré boli založené na osobitné účely, plniace potreby všeobecného záujmu a nemajú priemyselný alebo komerčný charakter, majú právnu subjektivitu, a sú financované najmä štátnymi, regionálnymi alebo miestnymi orgánmi alebo inými verejnoprávnymi inštitúciami, alebo sú podriadené riadiacemu dozoru týchto orgánov, alebo ktoré majú v správnom, riadiacom alebo dozornom orgáne viac ako polovicu členov menovaných štátnymi, regionálnymi alebo miestnymi orgánmi alebo verejnoprávnymi inštitúciami“.³¹

101. Je na vnútroštátnom súde, aby vzhľadom na tieto kritériá overil presnú právnu povahu združenia dobrovoľných hasičov podľa vnútroštátneho práva platného v rozhodujúcom čase, aby tak mohol potom urobiť záver v otázke, či išlo o „obchodnú transakciu“ v zmysle článku 2 bodu 1 smernice 2000/35.

V – Návrh

102. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na otázky, ktoré predložil Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovinskej republiky) odpovedal takto:

Prvá a druhá otázka:

Článok 2 bod 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sa má vykladať v tom zmysle, že obsahuje autonómnu definíciu pojmu „podnik“ zahŕňajúceho osoby, ktoré vykonávajú systematickú a sústavnú nezávislú hospodársku alebo odbornú činnosť. Či jednotlivý úkon v rámci takejto činnosti, akým je napríklad jednotlivá zmluva, patrí do konkrétneho predmetu vnútroštátneho registračného či povoľovacieho režimu, nie je na účely tejto autonómnej definície rozhodujúce. No skutočnosť, že takáto osoba konala v rámci predmetu vnútroštátnej registrácie či oprávnenia, zakladá domnienku

31 — Článok 1 písm. b) smernice Rady 92/50/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii postupov verejného obstarávania služieb (Ú. v. ES L 209, 1992, s. 1; Mím. vyd. 06/001, s. 322); článok 1 písm. b) smernice Rady 93/36/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania dodania tovaru (Ú. v. ES L 199, 1993, s. 1; Mím. vyd. 06/002, s. 110); článok 1 písm. b) smernice Rady 93/37/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania prác (Ú. v. ES L 199, 1993, s. 54; Mím. vyd. 06/002, s. 163); článok 1 ods. 1 smernice Rady 93/38/EHS zo 14. júna 1993, o koordinácii postup[ov] verejného obstarávania subjektov pôsobiach vo vodnom, energetickom, dopravnom a telekomunikačnom sektore (Ú. v. ES L 199, 1993, s. 84; Mím. vyd. 06/002 s 194). Tieto smernice zrušila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiach v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 1; Mím. vyd. 06/007, s. 19) a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 114; Mím. vyd. 06/007, s. 132). Pozri článok 2 ods. 1 písm. a), ako aj článok 1 ods. 9 týchto smerníc. Tieto smernice zrušila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 65) a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiach v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 243).

v prospech záveru, že daná osoba konala v rámci svojej hospodárskej či odbornej činnosti. Rovnako existencia faktúry svedčí o tom, že daná osoba konala pri výkone systematickej a sústavnej hospodárskej činnosti.

Tretia otázka:

Smernica 2000/35 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni pravidlu vnútroštátneho práva, ktoré obmedzuje maximálnu sumu dlžného úroku z omeškania výškou istiny dlhu.